

i Grunden Kultur? Ja, naar vi ligefrem oversætter Ordet, saa er det Dyrkning, i denne Forbindelse Opelskning af Aands-evner. Men hvilke Aands-evner er det værd at opelske og værd at dyrke? Det maa vel være dem, der have Samfundsværdi for den enkelte, og det maa være vor Pligt her i Rigsdagen at paapege disse og sætte Skel mellem de samfundsnyttige og de samfundsskadelige, og gøre det saa tydeligt, at enhver, naar han stilles overfor Valget, kan se, hvad vi mene. Der have vi et Ansvar. Kultur er noget, der fremkommer af Nødvendighed. Hvor Mennesker stables sammen paa eet Sted, skal der noget kunstigt til, for at de kunne ernære sig. Det er akkurat, ligesom naar man tager en Plante, der ikke er vant til det Klima og den Jordbund, hvor den hensættes, og naar den saa skal opelskes og vokse, maa der gøres noget ekstra. Kulturen, mener jeg, er noget, der ikke kommer af sig selv. Det maa blive Opgaven at lede den paa de rette Veje og fremelske de Ting, som have Værdi.

Saa læuge Mennesket lever i Naturtilstanden — det kan man for saa vildt sige, at man gør ude paa Landet, om man end ikke fuldt ud kan sige det — lever Mennesket meget mere paa eget Ansvar, og dets Begær bliver ikke større, end at det selv kan tilfredsstille det, og hvad det ikke selv kan skaffe til Veje, maa det renoncere paa. Men naar Mennesker leve sammenstuede paa et lille Sted, kommer Afhængigheden, og dermed komme ogsaa Fordringerne til ens Medmennesker. Der kommer Jag efter Arbejde, der kommer Jag i Arbejdet. Arbejdet specialiseres, der indvindes Tid derved, der indvindes ogsaa Fritid, Arbejdet forceres saadan, at man i Byen ikke kan arbejde saaledes som ude paa Landet. De fleste herinde ville ikke finde den Hvile i Arbejdet, som Mennesket gør i Naturtilstanden. Saa kommer deraf, at der naturlig maa være en Fritid, en Hviletid, og den skal anvendes. Og saa gælder det om, at denne Hviletid og Fritid anvendes godt. Desværre anvendes den maaske daarligt. Der bliver jaget efter Fornøjelser. Mennesket lever i Nuet, Ansvarsfølelsen sløves, det gælder om at nyde i Dag. Tanken om Fremtiden skubbes til Side, men hvad vil man nyde, og hvad vil man mere sig

med? Saa have vi Teatre, Koncerter, Varieteer og en hel Trappe længere nedad, og saa gaar man der. Man maa jo være med, det adspredter, det bringer en til at glemme de daglige Bekymringer.

Det har dog ogsaa sin kulturelle Betydning, og det er først og fremmest Kulturen, det kommer an paa i det moderne Samfund. Men Kultur, er det ikke Opelskning, Dyrkning, Frembringelse af Livsværdier? Gaar man nu i Teatret for at frembringe Livsværdier, for at lære noget? Ja, hvor mange gøre det? Hvis man spørger en, hvorfor han gaar i Teatret, vil man sikkert faa det Svar: For at more mig. Man spørger aldrig: Hvad har du lært? Nej, man spørger: Hvordan har du moret dig? Den Lærdom, der serveres i Teatre eller lignende Forlystelsessteder, drukner sikkert alt for ofte i den pikante Sauce, den serveres i. Prøv en Gang at servere denne Lærdom uden Sauce, saa er jeg bange for, at der ikke kommer mange i Teatret. Det er desværre Sensationsstykkerne, der skaffe Teatrene det største Besøg, men højne de Folkets sædelige og moralske Niveau? Jeg tror det ikke. Kunde man sætte en Grænse mellem de Forlystelser, der højne Folket, og dem, der virke sløvende og ligefrem nedbrydende, vilde jeg gerne være med til at favorisere de første, men man maatte saa have Censur, og Censur betragtes jo som et Indgreb i Folkets Frihed. Folket vil selv være Censor. Men jeg er bange for, at det bliver Teaterdirektørernes Pengepung, der bliver Censor.

Nu om Dage hæges og værnes der saa meget, ogsaa fra det offentliges Side, om Børnene indtil Overgangsalderen, og det er fuldstændigt rigtigt. Men det forekommer mig, som om der gives Slip paa dem netop i den Alder, da Villien fæstnes og Karakteren udvikles. Der raabes om Frihed ogsaa for de ganske unge, de ubefæstede, dem, der have den Alder, da Baandet fra Hjemmet løsnes, og saa strækker der sig Hundreder af Arme ud efter disse unge for at gribe dem. Man kan ikke tage en Avis i Haanden, uden at der staar en Række Avertissementer om Forlystelser. Der kan maaske være dem af dem, der ere uskyldige, og nogle af dem kunne maaske være gode; men det er sikkert